

IN DEZE NIEWSBRIEF

NIEUWS UIT BRUSSEL

Freedom House concludeert dat Hongarije geen democratische rechtsstaat meer is

1

Eurogroep van 8 mei snel akkoord over coronasteun uit ESM

2

Economische voorjaarsprognose van de Commissie, 7,7% krimp eurozone dit jaar

2

Commissie stelt voor om EU langer dicht te houden voor niet-EU burgers

2

Webinar: Europe after the pandemic: Making the right policy choices to futureproof the next generations

3

VERDIEPING

Spectaculair oordeel Bundesverfassungsgericht over het opkopen van staatsobligaties

4

NIEUWS UIT BRUSSEL

Freedom House concludeert dat Hongarije geen democratische rechtsstaat meer is

[Freedom House](#) is een Amerikaanse organisatie die zich sinds 1941 actief bezig houdt vrijheid als kernwaarde van een democratische samenleving. De visie van Freedom House is dat vrijheid het best gedijt in democratieën waar overheden verantwoording moeten afleggen aan het volk; waar de rechtstaat voorop staat en waar de gelijkheidsrechten en vrijheidsrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting, vergadering en levensovertuiging, gegarandeerd. Daarom wil Freedom House functioneren als een *“independent watchdog organization dedicated to the expansion of freedom and democracy around the world”*.

Recent publiceerde Freedom House het jaarlijkse rapport *“[Nations in Transit](#)”*, waarin geconcludeerd wordt dat Hongarije als eerste EU lidstaat geen democratische rechtsstaat meer te noemen is.

Het rapport beschrijft dat de Poolse regeringspartij PiS (Partij voor Recht en Rechtvaardigheid) de rechterlijke macht aan banden heeft proberen te leggen, en sinds vorig jaar ook begonnen is met de juridische vervolging van individuele rechters. Freedom House besluit dat een dergelijke aanval op de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, een kernbeginsel van de democratische rechtsstaat, in Europa ondenkbaar was voordat PiS dit tot een realiteit had gemaakt.

De regering van premier Orbán in Hongarije heeft op dezelfde manier de pretentie van het respecteren van democratische instellingen laten vallen. Na het centraliseren van de macht en de overname van een groot aantal media, breidde Orbán in 2019 de invloedssfeer van de regeringspartij uit naar het onderwijs en de kunstsector. De goedkeuring van een noodwet in 2020 die de regering in staat stelt voor onbepaalde tijd te regeren, heeft het ondemocratische karakter van het regime van Orbán verder blootgelegd. Freedom House benadrukt hoe snel de afbraak van de democratie in Hongarije is gegaan: Hongarije was een van de drie democratische koplopers vanaf 2005, maar in 2020 werd het het eerste land dat de groep democratieën volledig verliet.

Freedom House concludeert dat de EU aanpak (met de toepassing van de zogenaamde [Rule of Law procedure](#)) weinig succes heeft gehad. Daarom beveelt Freedom House aan dat de EU en de lidstaten nieuwe regels vaststellen om voor het toekennen van EU subsidies en fondsen aan lidstaten het respect van de democratische waarden als voorwaarde te stellen.

Het komend Duits Voorzitterschap van de EU (1 juli 2020-31 december 2020) moet de toepassing van de Rule of Law in Polen en Hongarije gaan monitoren, óók met het oog op de maatregelen in het kader van de coronacrisis.

Eurogroep van 8 mei snel akkoord over coronasteun uit ESM

Op 8 mei was er weer een videobijeenkomst van de Eurogroep ministers. In de opgestelde [verklaring](#) prijst Eurogroep voorzitter Mario Centeno zich gelukkig dat er nu sprake was van een succesvolle en makkelijke ontmoeting. Het Europees Stabiliteits Mechanisme (ESM) is permanent Europees noodfonds, opgericht in 2012 gedurende de vorige economische crisis, dat leningen verstrekt aan de EU lidstaten die in financiële problemen zijn gekomen. Echter gedurende de vorige crisis moesten landen die gebruik maakten van het ESM in ruil voor gunstige leningen wel voldoen aan voorwaarden rondom bezuinigingen en economische hervormingen. Vandaar dat er ook nu in Italië weerstand is tegen deze 'goede' maatregel. Er is in totaal 240 miljard euro aan kredieten beschikbaar tot eind 2022 voor alle lidstaten om maatregelen vanwege het coronavirus te kunnen financieren. Elke lidstaat die dat wil kan tot 2% van het bruto nationaal inkomen eind 2019 lenen. De leningen hebben een looptijd van 10 jaar. Wopke Hoekstra, de Nederlandse minister van Financiën, gaf na afloop van de vergadering aan tevreden te zijn en hij dacht dat Nederland geen gebruik hoefde te maken van deze leenfaciliteit. In Italië zijn al de eerste geluiden tegen het steunpakket te horen zo zei oppositieleider Matteo Salvini dat hij liever duurder op de markt geld leent dan goedkoper en tegen voorwaarden via het ESM. Aanvragen van de lidstaten worden beoordeeld door het ESM bestuur, elk land heeft daarbij een veto. Het ESM geld maakt deel uit van het grotere steunpakket van 540 miljard euro.

Economische voorjaarsprognose van de Commissie, 7,7% krimp eurozone dit jaar

De coronaviruspandemie zorgt voor een '[recessie van historische proporties](#)' voor de Europese Unie (EU). Afgelopen week publiceerde de Europese Commissie de economische voorjaarsprognose met niet al te fraaie cijfers voor dit jaar. Er wordt een 7,7% krimp verwacht dit jaar voor de 19 eurolanden en een gemiddelde werkloosheid van 9,6%. Brussel denkt echter wel dat er volgend jaar al weer sprake kan zijn van 6,3% groei bij een toename van investeringen van 10,2%.

De prognose voor de werkloosheidscijfers zijn ook niet rooskleurig, voor de eurozone stijgt dit van 7,5% in 2019 naar 9,5% in 2020 en daalt het maar naar 8,5% in 2021. De werkloosheid zal verschillende uitpakken voor de lidstaten, lidstaten met veel toerisme of werknemers met kortlopende contracten (flexwerkers!) zijn kwetsbaarder dan andere lidstaten.

De coronacrisis is volgens vicevoorzitter Valdis Dombrovskis een symmetrische schok dat wil zeggen dat alle EU landen getroffen zijn en te maken zullen krijgen met een recessie. Uiteraard zijn dit alleen maar verwachtingen en voorlopige inschattingen. Dombrovskis zei het volgende: "De onmiddellijke neerslag zal veel heviger zijn voor de wereldwijde economie dan de financiële crisis. De diepte van de impact zal afhangen van de ontwikkeling van de pandemie, ons vermogen om op veilige wijze de economische activiteiten te herstarten en daarna terug te veren."

De veerkracht zal voor iedere lidstaat gezien de afwijkende economische structuren (relatief open economie of juist een economie gericht op toerisme) anders zijn. De Europese Commissie voorspelt voor Nederland een krimp van 6,8% dit jaar, voor volgend jaar is een groei van 5% voorzien (let wel minder dan de gemiddelde 6,3% groei voor de eurozone). De landen die het zwaarste getroffen zijn door de corona epidemie krijgen ook economische gezien het zwaarst te verduren (zo voorspelt de Commissie voor Italië en Spanje een krimp van 9,5% en 9,4% voor volgend jaar).

De voorspelingen zijn behoorlijk onzeker aangezien het ongewis blijft wat het virus gaat doen de komende tijd. EU-commissaris Paolo Gentiloni van Economische zaken waarschuwde dat de sociaal-economisch gevolgen veel erger kunnen worden als het coronavirus aanwakkert terwijl een vaccin juist voor veel positievere cijfers kan zorgen.

Zowel Dombrovskis als Gentiloni benadrukten het belang van gezamenlijk Europees beleid. Zo zei Dombrovskis: "De EU en de lidstaten zijn reeds buitengewone maatregelen overeengekomen om de impact te beperken. Ons collectieve herstel zal afhankelijk zijn van een volgehouden sterke en gecoördineerde respons op EU- en nationaal niveau. Samen staan we sterker." Ook Gentiloni benadrukte dit: "Europa maakt een economische schok door die zijn voorgaande niet kent sinds de Grote Depressie."

Niet alleen de diepgang van de recessie maar ook de kracht van het herstel zullen ongelijk zijn, afhankelijk van de snelheid waarmee de lockdown kan worden opgeheven, en het belang van diensten als het toerisme in elke economie en naargelang van de financiële middelen van elk land. Dat verschil vormt een bedreiging voor de interne markt en de eurozone – maar het kan worden afgezwakt door doortastend, gezamenlijk Europees beleid. Wij moeten deze uitdaging aangaan."

Als er geen krachtige gezamenlijk Europees herstelstrategie komt, is er een risico dat de coronacrisis tot stevige verstoringen van de interne markt zal leiden met economisch, sociale en financiële gevolgen.

Commissie stelt voor om EU langer dicht te houden voor niet-EU burgers

De Europese Commissie heeft voorgesteld om het inreisverbod voor niet-EU burgers voor de tweede keer met een maand te verlengen tot 15 juni. Volgens de Commissie is de situatie zowel in Europa als wereldwijd fragiel. De lidstaten moeten nog instemmen met het voorstel. De reisbeperking geldt niet voor landen van de Schengenzone zoals Noorwegen, IJsland, Zwitserland en Liechtenstein.

**Europe after the pandemic:
Making the right policy choices to futureproof the next generations**

**Friday 15 May 2020
11.00-12.00**

Luca Jahier

President of the European Economic and Social Committee

Romano Prodi

Former Italian Prime Minister and European Commission President

Emma Bonino

Senator; Former Italian Minister of Foreign Affairs and EU Commissioner

Tiziano Treu

President of the National Council of Economy and Labour (CNEL)

The European Union is currently facing unprecedented challenges, with the economy expected to shrink by 7.4% this year, as the coronavirus crisis is set to cause the worst recession in the bloc's history. The future depends on what politicians and all the different actors of our societies can do today and tomorrow to prevent a disaster, departing from business-as-usual models and paving the way to innovative solutions. Will the EU rise to the challenge to find new models of integration and sustainable development to maintain peace and prosperity for future generations?

Which world do we want after COVID-19?

Making Europe safe, based on a vision deeply rooted in the European tradition of "caring." Is this the route to a **possible new rEUnaissance**?

EESC President **Luca Jahier**, former Italian Prime Minister and European Commission President **Romano Prodi**, Senator **Emma Bonino** and CNEL President **Tiziano Treu** will discuss their contributions to "**The world to come**", the e-book launched by CNEL on the impacts of the pandemic and possible national and international scenarios that will emerge. Moderated by Spokesperson **Daniela Vincenti**.

We look forward to discussing these and other questions online with you on Friday.

The webinar will be streamed on the EESC's [Facebook](#) and [Twitter](#) channels.

VERDIEPING

Spectaculair oordeel Bundesverfassungsgericht over het opkopen van staatsobligaties

Terwijl de coronacrisis voortduurt, koopt de Europees Centrale Bank (ECB) staatsobligaties op van eurozonelanden. Het gaat momenteel om 3,5 biljoen, een derde van de staatschuld van alle 19 eurozone lidstaten. Te midden van waarschijnlijk de grootste economische crisis voor de EU ooit, oordeelt het Duits Grondwettelijk Hof, het [Bundesverfassungsgericht](#). Ook in vorige financieel-economische crisis werd er, onder toenmalige ECB voorzitter Mario Draghi, een opkoopprogramma opgetuigd bestaande uit 2500 miljard euro. Nu heeft over dat opkoopprogramma van staatsobligaties het Hof geoordeeld dat het deels ongrondwettelijk is. Een gemêleerde groep mensen bestaande uit politici (o.a. Alternative für Deutschland oprichter Bernd Lucke), juristen en economen heeft de aanklacht over het Draghi opkoopprogramma ingediend. Zij zijn van mening dat de ECB zonder democratische controle het beleid van Duitsland ondergraaft en daarmee de soevereiniteit van Duitsland.

Kortom de Europees Centrale Bank (ECB) kan niet meer ongelimiteerd obligaties opkopen. De kwantitatieve verruiming (quantitative easing) moet worden verantwoord en gerechtvaardigd. De beroemde zin van Draghi dat de ECB 'whatever it takes' zou doen om de eurozone bij elkaar te houden kan niet zomaar meer. Na de Duitse uitspraak steeg de rente op de staatsobligaties en zakte de eurokoers. Meteen rezen er zowel vanuit economische als vanuit juridische hoek vragen op over hoe het oordeel geïnterpreteerd dient te worden en wat voor gevolgen het heeft voor het huidige, veel grotere, corona opkoopprogramma van de ECB.

Draghi's opvolger Christine Lagarde zal nu duidelijk moeten maken binnen 3 maanden aan de Bondsregering en de Bondsdag of het opkoopprogramma 'proportioneel' of 'redelijk' is en of het niet het financieel-economische Duitse beleid ondermijnt. De ECB koopt niet zelf staatsschulden op maar laat dat over aan nationale centrale banken zoals De Nederlandse Bank (DNB) en de Bundesbank. Als het programma buitenproportioneel gevonden wordt, moet de Bundesbank als uitvoerder van het opkoopprogramma stoppen en de al opgekochte obligaties verkopen. De bank kan niet ongelimiteerd (Lagarde sprak eerder over het *limitless*) opkopen en dat gaat gevolgen hebben voor de rentes van landen met grote staatschulden als Italië en op de duur ook voor de euro. Als de ECB beperkt wordt, betekent dat de EU en de lidstaten een andere route moeten bewandelen via het herstelplan of het zelf uitgeven van obligaties. De ECB zal nu binnen drie maanden met een nieuw besluit het opkoopprogramma en de gevolgen moeten verantwoorden. Het Hof heeft eigenlijk de Duitse regering en Bondsdag opgedragen dat de verantwoording er komt.... Wat eigenlijk heel raar is want de ECB is een onafhankelijke organisatie instellingen die geen instructies kan ontvangen van nationale lidstaten. Merkel hoopt dat de ECB uit zichzelf met de uitleg komt, dan kan het opkoopprogramma doorgaan. Maar dan blijft nog de clash met het Europese Hof....

Het Europees Hof van Justitie, het hoogste Europese gerechtshof, heeft in 2018 geoordeeld dat het opkoopprogramma van Draghi kon. Vandaar dat de ECB nu ook met een opkoopprogramma is gekomen. Maar nu stelt het Bundesverfassungsgericht doodleuk dat dat Hof van justitie oordeel niet bindend is voor Duitsland(!). Volgens de rechters in Karlsruhe (7 van de 8) is de EU geen federale staat en ligt de soevereiniteit uiteindelijk bij de lidstaten. Ze oordeelden over de Hof uitspraak dat die "onbegrijpelijk" was en "willekeurig". Het is uniek zo niet ongehoord dat een nationale rechter (ook al is het de hoogste rechter in het land) het Europese Hof zo ter verantwoording roept. Immers het Europese Hof is opgericht om eenheid in de Europese rechtspraak te garanderen, de Europese lidstaten zijn verplicht het oordeel van de Luxemburgse rechters over te nemen. Het Europees Hof reageerde voor het eerst met een [persbericht](#). Immers als het Bundesverfassungsgericht de Hof oordelen naast zich neer mag leggen dan mogen rechters in andere lidstaten (denk Hongarije en Polen) dat ook....

De Poolse premier Morawiecki hing de vlag uit en zei dat deze uitspraak een van de belangrijkste is in de geschiedenis van de Europese Unie. Nu de autoriteit van het Europese Hof op het hakblok ligt, ligt daarmee ook de Europese rechtsorde op de kop. [Von der Leyen](#) sprak duidelijke woorden: 'The final word on EU law is always spoken in Luxembourg. Nowhere else.' De Europese Commissie gaat de uitspraak bestuderen en denkt na over een inbreukprocedure tegen Duitsland. De Duitse regering komt in een spagaat aangezien ze klem zitten tussen het opvolgen van het oordeel van hun eigen constitutionele Hof en het trouw zijn aan het Europese Hof conform het Europese recht. Zelfs als er een inbreukprocedure gestart wordt, kan de Duitse regering niet het Hof terugfluiten, kortom genoeg materiaal voor discussie. Wordt ongetwijfeld vervolgd.